

تباین و تمایز و مکمل سه دیدگاه رایج در نسبت علم و دین هستند

یک استاد گروه فلسفه دانشگاه ادیان و مذاهب قم گفت: سه دیدگاه تباین و تمایز و مکمل سه دیدگاه رایج در خصوص نسبت علم و دین هستند که از لحاظ تاریخی به ترتیب مطرح شده اند و عالمان و الهی دانان زمان ما به دیدگاه سوم توجه دارند.

یک استاد گروه فلسفه دانشگاه ادیان و مذاهب قم گفت: سه دیدگاه تباین و تمایز و مکمل سه دیدگاه رایج در خصوص نسبت علم و دین هستند که از لحاظ تاریخی به ترتیب مطرح شده اند و عالمان و الهی دانان زمان ما به دیدگاه سوم توجه دارند.

دکتر حسن قنبری استاد گروه فلسفه دانشگاه ادیان و مذاهب قم در مورد دیدگاه های رایج در خصوص نسبت علم و دین و اینکه این دیدگاه ها ریشه در چه آراییی دارند به خبرنگار مهر گفت: سه دیدگاه غالب در این زمینه وجود دارد. یکی دیدگاه تقابل است که می گوید بین علم و دین هیچ نسبتی وجود ندارد به این بیان که دین حوزه کاملاً مستقلی برای خود دارد و علم هم حوزه مستقلی برای خود دارد و ایندو هیچ تعاملی با همدیگر ندارند. اصطلاح معروفش دیدگاه تباین است.

وی افزود: معمولاً پوزیتیویست ها در دهه 1930 و آن حلقه معروف وین این دیدگاه را مطرح کردند به این بیان که علم یک حوزه کاملاً محصل یا همان پوزتیو است که به داده های حسی و تجربی بیشتر رابطه دارد. دین هم یک گزاره هایی دارد که هیچ گونه وجهی محصل و پوزتیویستی ندارد. بنابراین ایندو هیچ تعاملی با هم ندارند این دیدگاه ریشه در آرای پوزیتیویست های منطقی دهه 1930 دارد که عصر غلبه دین و ساینتیست بود.

این محقق و پژوهشگر حوزه فرهنگ و فلسفه یادآور شد: جلوتر که می آییم در بین الاهیات مسیحی دیدگاه تقریباً مشابهی مطرح شد با این تفاوت که در جهت دفاع از دین برآمد. به عنوان دیدگاه تمایز معروف است. معتقد بود درست است که دو حوزه علم و دین کاملاً متمایز از یکدیگرند اما متباین نیستند به این بیان که بله هر دو حوزه، حوزه های جداگانه ای هستند اما در تقابل و تباین با یکدیگر نیستند. علم می خواهد حالا به زبان ساده مسائل دنیوی و امور معمولی زندگی انسان ها را سر و سامان بدهد اما دین به وجه باطنی و اخروی انسان مرتبط است. یا به اصطلاح علمی اش علم می خواهد مسائل جهان را تبیین کند اما دین دنبال اخلاق و امور ماورایی است.

این استاد گروه فلسفه دانشگاه ادیان و مذاهب قم گفت: بنابراین ایندو از هم متمایز هستند ولی متقابل و متباین نیستند. دیدگاه سومی هم وجود دارد که از لحاظ تاریخی جلوتر که می آییم دیدگاه مکمل یکدیگر بودن است. به آن دیدگاه مکمل می گویند یا به بیان دیگر ایندو با یکدیگر تعامل دارند به این بیان که علم و دین در کنار یکدیگر، همدیگر را تکمیل می کنند. علم به بخشی و از حوزه ای از خواسته ها و نیازهای انسان رسیدگی می کند و دین هم باز به بخشی و حوزه ای دیگر از امور انسانی می پردازد. بنابراین نه متقابلند نه متباینند و نه متمایزند بلکه همدیگر را تکمیل می کنند.

قنبری در پایان عنوان کرد: دیدگاه سوم دیدگاه رایجی است که در زمان ما هم عالمانی به آن پرداخته اند و هم الهی دانانی از قبیل ریچارد سوئین برن، هانس کونگ، و جان هیک و خیلی از عالمان و الهی دانان جدید طرفدارش هستند و به مکمل بودن علم و دین توجه دارند.